

Ärendenummer / Referens

I2021/01294

Vår referens

Emil Burman

E-post

emil.burman@seko.se

Telefon

0760517662

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm**Sekos yttrande över utredningen om postlagens tystnadsplikts slutbetänkande Ökade möjligheter att förhindra illegal handel via post (SOU 2021:29)**

Seko instämmer i stort med utredningens förslag och vill samtidigt göra medskick om att ytterligare analyser, överväganden och åtgärder kring arbetsmiljö är behövligt.

Seko instämmer med och anser att utredningen på ett bra sätt beskriver nuvarande problematik med att olika sekretessregler gäller beroende på försändelsetyp. Enkelt uttryckt så får en medarbetare hos en postoperatör som hanterar ett paket kontakta brottsbekämpande myndighet i exempelvis händelse av att paketet blivit skadat och misstänksamt innehåll blivit synligt. Om samma scenario skulle inträffa men försändelsen däremot skulle vara ett brev gäller i stället postlagens tystnadsplikt. Att samma möjlighet att kontakta brottsbekämpande myndighet oberoende av försändelsetyp är därför positivt.

Utredningen tar upp hur Postnord inspel sett ut, där det bland annat lyfts fram att en förändrad reglering av tystnadsplikten kan innebära en ökad utsatthet för personal inom postverksamheten. Den bilden delar Seko.

Det nämns att formerna för ett utelämnande bör utformas i interna rutiner, men konsekvensbeskrivningen skulle ändå ha kunnat innehålla en fördjupad processuell beskrivning där vikten av skydd och utbildning för den enskilde medarbetaren betonats. Det går inte att bortse från att den skarpa sekretessen i postlagen förmodligen har en skyddande verkan gällande de anställdas hot- och våldssituation. Avsändare och mottagare åtnjuter ju trots allt sekretesskyddet även då illegal handels bedrivs brevledes. Förslaget kan därför innebära att de postanställda framgent mer tydligt betraktas som en aktör inom den brottsbekämpande sektorn.

I värsta fall skulle dåligt utformade rutiner kunna få negativa konsekvenser för den anställdes hälsa. Seko vill instämma i och framhålla att ett noga övervägt skydd för den enskilde är viktig för att den föreslagna lagstiftningen ska få effekt. När det senare kommer till utformandet av interna rutiner är det också viktigt att sådana frågor beaktas så att det i förekommande fall, inte framgår i förundersökningsprotokoll eller andra offentliga rättsliga handlingar vilken eller vilka enskilda medarbetare som lämnat information till brottsbekämpande myndighet. Bara att en avsändare eller mottagare *misstänks* att en postanställd har lämnat information till brottsbekämpande myndighet kan göra så att risk för hot- och våldssituationer uppstår.

Det kan även tyckas vara en något ensidig bild som utredningen ger när den något kortfattat konstaterar att den enskilde kan påverka sin arbetsmiljö genom att denne ges möjlighet att ingripa genom att kontakta brottsbekämpande myndighet.

Seko, Service- och kommunikationsfacketBox 1105, 111 81 Stockholm
Besök: Hagagatan 2
Hemsida: www.seko.seTelefon: 08-791 41 00
Telefax: 08-21 89 53
E-post: seko@seko.seOrganisationsnummer: 802004-5509
Plusgironummer: 58-8

Seko delar utredningens bedömning om att det finns behov av extra utbildningsinsatser. Utredningen menar vidare att förslagen inte bedöms innebära en sådan pålaga att de påverkar företagets konkurrensförmågan. Häri tror Seko att det är viktigt att använda sig av praktiska erfarenheter för att försöka utröna vilket utfall förslagen kan ha. Klart är att det innebär en kostnad med utbildning och den extra administration som kommer att krävas. Det kan vidare exempelvis inte uteslutas att dubbelbemanning på grund av hot- och våld i fler fall kan komma att behövas.

Att arbeta för någon av postoperatörerna är ett tufft och många gånger slitsamt arbete. Utrymmet för felmarginaler är små och ofta är det högt tempo samtidigt som strukturella utmaningar ständigt gör sig påminda. På samma gång finns det inom yrkena ofta en stark lojalitet mot arbetsgivaren och om inte annat av ren självbevaringsdrift, en vilja att företagen ska gå bra. För arbetstagaren kan det då uppstå en intressekonflikt där effektivitet i produktionen i ena vågskålen ställs mot samhällsintresset med den extra administrationen, men även rädsla för hot- och våld, i den andra vågskålen.

Seko vill därför lyfta fram att föreslagens framtida effektivitet kommer avgöras av hur väl den i dessa delar samhällsnyttiga insatsen tas om hand, samtidigt som det är avgörande hur väl brottsbekämpande myndigheter förhåller sig till frivilligt lämnade tips angående misstänkta försändelser. Snabb responstid, säkerhetstänk genom processen och i vissa fall hjälp av myndigheten med att göra en initial bedömning av eventuella hot- och våldssituationer är några viktiga förutsättningar.

Seko noterar också att utredningen inte tagit hänsyn till eller övervägt risker kopplat till godtycke och korruption vilket kan tyckas ha varit lämpligt eftersom det just rör sig om en frivillig möjlighet att lämna uppgifter samtidigt som den som lämnar information till brottsbekämpande myndighet förväntats ha gjort en misstänksamhetsbedömning av försändelsen och/eller avsändare och mottagare utifrån delvis egna preferenser.

Sammanfattningsvis har Seko förståelse för regeringens ambitioner med att motverka kriminalitet på alla tänkbara sätt. Redan idag finns på sina håll ett väl fungerande samarbete mellan postoperatörer och brottsbekämpande myndigheter där de har kunnat diskutera frågeställningar, på en generell nivå, utan att bryta mot sekretessregler i postlagen och ändå givit möjlighet till brottsbekämpning.

Bakgrund

Regeringen gav en särskild utredare i uppdrag att se över postlagens bestämmelser om tystnadsplikt m.m. i syfte att underlätta de brottsbekämpande myndigheternas arbete mot och förhindra illegal handel via post med bl.a. narkotika, vapen och explosiva varor. I uppdraget ingick också att överväga och lämna förslag på en reglering i postlagen som tillgododrar behovet av tystnadsplikt för uppgifter som handlar om att undersöka, öppna, granska eller hålla kvar försändelser enligt preventivlagen. Utredningen skulle även analysera och bedöma om tystnadsplikten enligt postlagen har en lämplig utformning i förhållande till bestämmelserna i rättegångsbalken om att hålla kvar och beslagta försändelser.

Sammanfattningsvis lämnade utredningen följande förslag:

- Det ska föras in en ny reglering i postlagen som ger aktörerna inom postverksamheten möjlighet att på eget initiativ bryta tystnadsplikten i postlagen och lämna uppgifter som rör misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, om fängelse är föreskrivet för brottet.
- Möjligheten för brottsbekämpande myndigheter att från postverksamheten begära ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten i postlagen ska utökas till att omfatta brott för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer eller brottslig verksamhet som innefattar ett sådant brott.
- Det ska göras en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att Post- och telestyrelsen får större möjligheter att lämna uppgifter om misstänkta brott till brottsbekämpande myndigheter.
- Tystnadsplikten i postlagen ska omfatta även uppgifter som gäller att undersöka, öppna, granska eller hålla kvar försändelser enligt preventivlagen.
- Tystnadsplikten i postlagen för uppgifter om kontroll av försändelser ska omfatta verksamheten hos alla befodringsföretag, dvs. även verksamheten hos aktörer som befodrar paket. Den särskilda regleringen om tystnadsplikt för s.k. kurirföretag i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen och tullagen (2016:253) kan därför upphävas.
- Bestämmelserna om tystnadsplikt i postlagen ska samlas i ett nytt, femte kapitel.

Vänliga hälsningar

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Gabriella Lavecchia
Förbundsordförande

Emil Burman
Utredare

